

LAUSUNTO

Eduskunnan sivistysvaliokunnalle

Asia: Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi opintotukilain ja yleisestä asumistuesta annetun lain muuttamisesta (HE 160/2024 vp)

Suomen Lukiolaisten Liitto (SLL) kiittää lausuntopyynnöstä ja lausuu kunnioittavasti seuraavaa:

Esityksen mukaan 1.8.2025 alkaen opiskelijat siirrettäisiin yleisen asumistuen piiristä takaisin kevyesti uudistetun opintotuen asumislisän piiriin. Muutos ei kuitenkaan koskisi lasta huoltavia opiskelijoita.

SLL vastustaa esitettyä lakimuutosta. Opiskelijoille suunniteltu asumislisä on määrältään rajatumpi eikä sen taso ole taloudellisena tukimuotona riittävä. Syyt opiskelijoiden asumisen tukemisen muutoksille vuonna 2017 olivat perustellut: yleisen asumistuen myötä opiskelijoiden saama asumisen tuki yhteiskunnalta määräytyy samoin perustein kuin muidenkin pienituloisten kansalaisten, tarve siirtyä asumistukijärjestelmästä toiseen elämäntilanteen muuttuessa on poistunut ja tukea on mahdollista saada ympärivuotisesti.

Esityksellä on kriittisiä vaikutuksia niin opiskelijan toimeentuloon kuin hyvinvointiin

Mikäli opiskelijat siirretään jälleen opintotuen asumislisän piiriin, maksetaan tukea ainoastaan opiskelukuukausilta. Kaikilla opiskelijoilla ei mahdollisuutta kesäopintoihin ja kesätyötä voi olla vaikeaa saada, jolloin kesäaikaiset asumismenot voivat aiheuttaa vaikeuksia toimeentuloon ja lisätä tarvetta toimeentulotukeen. Myös Kela on arvioinut, että muutos lisäisi noin 19 000 opiskelijalla toimeentulotuen tarvetta. Toimeentulotukea saadakseen suurimman osan opiskelijoista tulee ensin nostaa ja käyttää opintolainansa, mikä lisää velkaantumista. **SLL pitää keskeisenä, että esitetyn muutoksen vaikutuksia seurataan opiskelijoiden toimeentulotuen käytön kasvun varalta ja lainsäädäntöön tehdään tarvittaessa muutoksia.** Kesäajan toimeentulon turvaaminen on SLL:n näkemyksen mukaan kaikista olennaisin muutostarve nykyisessä lakiluonnoksessa.

SLL pitää nurinkurisena, että hallitus on hallitusohjelmassaan päättänyt aloittaa opintotukijärjestelmän kokonaisuudistuksen, jonka yhteydessä yhteisasumista tukevaa tukijärjestelmää oli tarkoitus pohtia. **Esitys asumislisään siirtymisestä on kuitenkin tehty ennen kuin opintotukiuudistuksen nimissä on ehditty toteuttaa yhtäkään vaikutusarviointia tai linjausta.**

SLL on erityisen huolissaan nuorten ja opiskelijoiden mielenterveydestä ja jaksamisesta. Yksi mielenterveyttä heikentävä tekijä on huoli taloudellisesta pärjäämisestä. Esitettyjen muutosten vuoksi yhä useampi opiskelija joutuu kantamaan huolta rahojensa riittämisestä, mikä voi osaltaan vaikuttaa myös koulutukseen hakeutumiseen kielteisesti. Kaikki opiskelijat eivät kykene täydentämään toimeentuloaan lainan tai palkkatulojen avulla, eikä monilla ole läheisiä, jotka voisivat tukea taloudellisesti tiukan paikan tullen.

Edullista asuntotarjontaa ei ole riittävästi

Opiskelijoiden siirtoa pois yleiseltä asumistueltä on perusteltu julkisessa keskustelussa muun muassa sillä, että opiskeluun kuuluu niukkuus, ja että opiskelijoiden tulisi asua halvemmissa kimppekämpissä ja soluasunnoissa. Opiskelija-asuntoja ei kuitenkaan riitä läheskään kaikille opiskelijoille ja soluasuntoja on entistä vähemmän tarjolla, joten mahdollisuudet muuttaa halvempaan asuntoon voivat olla hyvin rajalliset. Tukitason aleneminen voi lisätä työntekoa opiskelun ohessa, mikä taas voi heikentää opiskelijoiden jaksamista ja hidastaa opintojen suorittamista. Samaan aikaan opintotukioikeuteen liittyy vaatimus opintojen riittävästä etenemisestä. **SLL arvioi, että muutos lisäisi entisestään koulupudokkuutta ja opintojen pitkittymistä, ja pahimmillaan myös nuorten asunnottomuutta.**

Opiskelija-asuntorakentamiseen hyödynnettyä valtion tukemaa asuntotuotantoa supistetaan hallitusohjelman mukaisesti samalla, kun kansalaisten toimeentuloa on jatkuvasti heikennetty erilaisin keinoin. Samaan aikaan ARA-järjestelmää esitetään lakkautettavaksi. Kun edullisia asuntoja etsii opiskelijoiden lisäksi suurempi joukko muita pienituloisia kansalaisia, hankaloituu tilanne jatkuvasti lisää. Hallitusohjelman mukaan hallitus tahtoo huomioida asunnottomuuden poistamisessa erityisesti nuoret asunnottomat. SLL katsoo, että tähän tavoitteeseen ei hallituksen toteuttamalla ja

suunnittelemissa toimenpiteillä päästä. Riski vuokravelkojen kasaantumiseen, häätöihin ja asunnottomuuteen kasvaa, minkä myötä ihminen joutuu erityisen haavoittuvaan asemaan. **SLL** **toivoo** sivistysvaliokunnan ja eduskunnan edellyttävän valtioneuvostolta toimia kohtuuhintaisen asuntorakentamisen turvaamiseksi.

Helsingissä 21.10.2024

August Kiattrakoolchai
Puheenjohtaja

Sara Sipilä
Pääsihteeri

Lisätietoja:

sosiaalipolitiikan ja osallisuuden asiantuntija Iiris Hynönen, 050 377 7729, iiris.hynonen@lukio.fi